

MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE RS

**Analiza nasilja na športnih prireditvah in
huliganstvo**

Predraziskava

Avtorja Roman Batis in dr. Karl Petrič

Ljubljana, 2011

Kazalo

1 Uvod	3
1.1 Slika 1: Model grozda iz 924 bibliografskih zapisov s COBISS/COBIB	4
1.2 Cilji predraziskave	6
1.3 Metode in metodološka orodja	6
1.4 Raziskovalne hipoteze	7
1.5 Raziskovalna vprašanja	7
2 Analiza bibliografij s področja nasilja na športnih prireditvah in huliganstva na slovenski vzajemni zbirki podatkov COBISS / COBIB	8
2.1 Slika 2: Celoten pogled na omrežje publikacij slovenskih avtorjev na temo nasilja, športnih prireditev in huliganstva z vzajemnega kataloga COBISS / COBIB v letih od 1989 do 01.12.2011	8
2.2 Slika 3: Delni pogled na prejšnje omrežje	
2.3 Preglednica 1: Naslovi publikacij s področja nasilja na športnih prireditvah iz obdobja 1989 do 2011 (poizvedba je bila izvedena na COBISS /COBIB dne, 01.12.2011)	11
2.4 Slika 4: Število publikacij slovenskih avtorjev s področja nasilja na športnih prireditvah	12
2.4.1 Slika 5: Najbolj udarne ključne besede znotraj zadetkov na Googlu od 1634, ki so izid poizvedbe v slovenskem jeziku (vzorec: 1000 zadetkov) in analize s programskim orodjem AntConc	13
3 Analiza bibliografskih omrežij z različnih jezikovnih / geografskih okoljih	14
3.1 Slika 6: Omrežje znanstvenih publikacij po državah EU oziroma različnih jezikih	14
3.2 Slika 7: Najbolj vplivna jezikovna / geografska okolja glede znanstvenega publiciranja	15
3.3 Slika 8: Število znanstvenih publikacij z zgornjo omejitvijo 1000 na Google učenjaku po jezikih oziroma državah EU	16
3.4 Slika 9: Porast števila znanstvenih publikacij v zvezi z nasiljem na športnih prireditvah in huliganstvom po letih	18
3.5 Slika 10: Citiranost znanstvenih publikacij po letih s poudarkom na evropske države	19
4 Ključna spoznanja	20
5 Zaključek	23
6 Viri in programska orodja	24

1 Uvod

Vedno je zanimivo spremljati in raziskovati manjše družbene pojave, ki sicer izhajajo iz obsežnejše tematske platforme. Tako je temu primer tudi pri raziskovanju nasilja na športnih prireditvah, kjer se soočajo različna športna interesna »plemenska« gibanja, ki jih v primeru ekstremnih negativnih dejavnosti imenujemo huligane in vandale. Zelo hitro pridemo do spoznanja, da že pri tako ozkem predmetu raziskave naletimo na večplastnost pojavnih oblik in problemov. Prav ta večplastnost izhaja iz širše zastavljene družbene problematike, ki jo poimenujemo kot nasilje v najširšem smislu. Domneva, da je največ knjižnih del (knjige, članki, e-viri idr.) napisanih v smeri širše zastavljenih vsebin, se zdi v bistvu že samo po sebi umevna. Poznamo tudi osnovno modrost, da bolj ali manj številni podrejeni koncepti izhajajo iz določenega glavnega, ki vse te združuje. Prav zaradi tega je smiselno ugotoviti (možno je tudi izmeriti), kolikšen delež določen podrejeni koncept zajema znotraj glavnega. Konec novembra 2011 je bilo na vzajemni zbirki podatkov COBISS / COBIB zabeleženih 924 knjižnih del o nasilju. Analiza teh bibliografskih zapisov je pokazala, da v slovenskem prostoru tematika nasilja na športnih prireditvah in huliganstvo ni zelo pogosto zastopano. Ob ekstrakciji pojmov (pogoj je npr. bil, da se mora določen pojem v preučevani zbirki podatkov vsaj petkrat pojaviti) je bilo ugotovljeno, da se nasilje v povezavi s športom in huliganstvom zelo redko pojavlja. Prav podoben izid je bil po analizi pojmov znotraj zadetkov na iskalniku Google. Nasilje v najširšem smislu je v bistvu stvar vrednot družbenega sistema in pripravljenost posameznika, da napada ali pa se brani pred grožnjo. Potreba posameznika za napad ali pa obrambo je spodbujena sociološko in / ali psihološko. V vsakem primeru pomeni izvajanje nasilja uveljavitev skupinske pripadnosti, ohranjanje in krepitev identitete, brez katere posamezniki in celo družbe težje preživijo. Krepitev in ohranjanje lastne identitete se lahko doseže s pozitivnimi vrednotami (morala, ljubezen, spoštovanje, vera, ideologija) ali pa z zaslužjevanjem ter sovraštvom do drugih ljudi. Kot pot za dosego ene ali pa druge možnosti se ljudje poslužujejo podobnih ali celo istih orodij. Dober vzgled za tovrstno trditev lahko vidimo pri uporabi sodobne informacijske tehnologije, kajti npr. diskusijski forum na spletu je lahko namenjen za vzajemno pomoč ljudem ali pa se uporablja za širjenje nestrpnosti, da bi jih v končni stopnji uresničili s fizičnem nasiljem. Pripravljenost, da tako posamezniki, skupine in družbe ravnajo izjemno nasilno, je v današnjem času izredno visoka, kar lahko še zlasti opazimo pri dejavnostih množičnih medijev (npr. glasbeni video, sodobne kriminalke, srhljivke, grozljivke). Očitno je popustila določena zavora, lahko bi dejali strah pred negativnimi posledicami, kar deloma izvira iz pomanjkanja pozitivne ideologije in / ali vere

idr. Duh družbe postaja zaradi tega še bolj materialističen, s čimer je ravnovesje med duhovnim in materialnim porušeno. V tem primeru je možno v ospredje izpostaviti ustvarjalce javnega mnenja v najširšem smislu, ki v bistvu lahko vgradijo ožje interese in potrebe v številne posameznike (npr. vplivajo na sprejetje nove zakonodaje). V nadaljevanju sledi model grozda že omenjene analize 924 bibliografskih zapisov s COBISS/COBIB.

1.1 Slika 1: Model grozda iz 924 bibliografskih zapisov s COBISS/COBIB

Slika 1 prikazuje model grozda iz 924 bibliografskih zapisov s COBISS/COBIB. V ta vzorec so zajeta vsa formalno in vsebinsko obdelana knjižnična gradiva slovenskih avtorjev (npr. znanstveni članki, strokovni članki, poljudni članki, znanstvene monografije, diplomska dela, zborniki, konferenčni prispevki) znotraj posameznih slovenskih knjižnic o nasilju. Analiza je bila izvedena s programskim orodjem Vos Viewer. Izid analize je več kot zgovoren, saj ponazarja dva glavna vsebinska grozda kot sta NASILJE in ČLOVEKOVE PRAVICE. V vsebinskem grozdu NASILJE se nahajajo najbolj pogoste besedne zveze kot so ženske, nasilje nad ženskami, spolne zlorabe, spolno nasilje, kultura, vzgoja, šola, socialno delo, religija, krščanstvo, politika, politična zgodovina, vojna, mir, kriminaliteta, žrtve idr. Slovenski avtorji so najpogosteje pisali o teh vsebinah. Na drugi strani modela se nahaja vsebinski grozd ČLOVEKOVE PRAVICE, ki vključuje besedne zveze kot so svoboda, pravice, pravo, sodno varstvo, policija, socialna država, tujci in diploma. Nasilje in človekove pravice sta dva temeljna vsebinska koncepta ki sovpadata in se dopolnjujeta, kajti sleherna žrtev nasilja ima svoje pravice in svoboščine. Pravice in svoboščine ljudi varujeta pravo in Policija, ki sta nekakšni uravnilovki med obema vsebinskima grozdoma. Znotraj obeh vsebinskih grozdov ne najdemo nasilja na športnih prireditvah in huliganstva, kar lahko pripelje do zaključka, da ta tematika pri nas še ni zelo problematična. Meritev in analizo zadetkov slovenskih prispevkov na iskalniku Google je dajal identičen izid. Navkljub temu je potrebno vedeti, da problem ni zanemarljiv, saj huliganstvo povzroča ogrožanje javne varnosti in visoke stroške, ki jih morajo davkoplačevalci posredno poravnati. V ta sklop so tudi vpleteni razni športni klubi s svojimi športnimi objekti, ki morajo braniti lastne materialne interese. Kadar pa govorimo o materialnih interesih lahko spoznamo, da tudi politika ne more biti več brezбриžna. Zelo zanimivo vprašanje pri vsem tem je, kdaj se sprejemajo nove zakonodaje, katere naj bi uredile oziroma odpravile določen družbeni problem? Kaj se mora zgoditi, da se veliki in relativno togi sistemi odzovejo na nevarne dražljaje iz okolja? Prvobitni ustvarjalci javnega mnenja so v bistvu raznovrstni avtorji publikacij, ki lahko povečujejo ali pa zmanjšujejo določen družbeni problem. Najprej se v bistvu v te dejavnosti vključijo pisci časniških člankov, nakar še udeleženci drugih množičnih medijev kot so televizija, radio, internet idr. V nadaljevanju se navadno odzovejo strokovnjaki s področja prava in policije ter znanstveniki (npr. pravniki, kriminologi, sociologi, psihologi, komunikologi, informatiki, pedagogi), katerih glavni namen ni poročati, ampak najti učinkovite modele in rešitve za zaznane družbene probleme. Eden od izdelkov tovrstnih prizadevanj je seveda nova zakonodaja, ki naj bi pomagala urejevati in nadzorovati določen družben problem. Ta nova vsebina ne sme poseči v človekove pravice in svoboščine vseh ljudi. O tem se v Sloveniji mnogo razpravlja in piše, medtem ko se politični

predstavniki opredelijo na osnovi materialnih interesov in strokovnih mnenj. Sleherni nadaljnji dogodek nasilja še posebej podkrepi odločenost, da se moteči dražljaji odpravijo ali pa vsaj zmanjšujejo. Podobno se dogaja z družbenim problemom nasilja na športnih prireditvah in huliganstvom, ki se nezadržno krepi, čeprav statistično gledano ni zelo izrazit. Več o tem v nadaljevanju.

1.2 Cilji predraziskave

- a. analiza publiciranja v Sloveniji,
- b. analiza publiciranja in citiranja znanstvenih publikacij v evropskih ter drugih jezikovnih okoljih,
- c. ustvarjanje podlage za izdelavo hibridnega izdelka o nasilju na športnih prireditvah in huliganstva

1.3 Metode in metodološka orodja

- a. Metoda raziskovanja: zajem publikacij na zbirki podatkov COBISS/COBIB, Google učenjak in iskalnik Google. Na zbirkah podatkov in iskalniku so se izvedle ustrezne poizvedbe o nasilju na športnih prireditvah in huliganstva z določenimi prednostmi in omejitvami (država, jezik, časovni razpon, ključne besede, predmetne oznake, tipologija dokumentov). Glede časovne omejitve obstaja zgolj zgornji razred, ki pomeni določilo do dneva vključevanja bibliografskih zapisov in zadetkov. Skratka, gre za zajem publikacij, ki so nastale do 01.12.2011. V nadaljevanju je sledila obdelava podatkov s pomočjo različnih programskih orodij, ki so omogočala različne metode pri analizi podatkov.
- b. metodološka orodja - uporabljena so bile naslednja programska orodja in algoritmi:
 - COBISS/OPAC: vzajemni slovenski javni katalog znanstvenih in drugih publikacij,
 - iskalnik Google: zbiranje in shranjevanje besedil zadetkov po izvedeni poizvedbi (omejitev je bila 1000 zadetkov).
 - Publish or Perish: programsko orodje za zajem, zbiranje in shranjevanje podatkov o znanstvenih publikacijah znotraj Google učenjaka. Podatke je bilo možno shraniti v .CSV. nakar je sledila pretvorba v .XLS. Zgornja omejitev je bila 1000 bibliografskih zapisov.
 - JabRef – programsko orodje za upravljanje z bibliografskimi zapisi, ki omogoča izvoz podatkov npr. v .CSV in avtomatično izločanje podvojenih zapisov.
 - Cytoscape: programsko orodje za analizo kompleksnih omrežij. Znotraj tega je bilo možno uporabiti metodo grozdenja (npr. z algoritmom vodilni eigenvektor – leading eigenvector).

- Ora Casos: programsko orodje za analizo in ekstrakcijo kompleksnih omrežij. Uporabljena sta bila algoritma eigenvektorske centralnosti in korelacijske podobnosti.
- Orange Canvas: programsko orodje za odkrivanje zakonitosti v podatkih, ki omogoča vizualno programiranje podatkov in algoritmov. Prav tako omogoča uporabo različnih bogatih vizualizacijskih tehnik (uporabljena sta bila Sievov in raztreseni diagram).
- Knime: programsko orodje in ogrodje za programska orodja s sveta statistike in odkrivanja zakonitosti v podatkih (uporabljena je bila vizualizacijska tehnika stolpčnega diagrama).
- WinIdams: programsko orodje za statistične analize, s katerim je možna izdelava zapletenih matrik (uporabljena je bila vizualizacijska tehnika linearnega diagrama).
- AntConc: programsko orodje za analizo številnih in obsežnih besedil, ki določa najpomembnejše in vplivnejše ključne besede (uporabljen je bil algoritem najugodnejšega soseda).

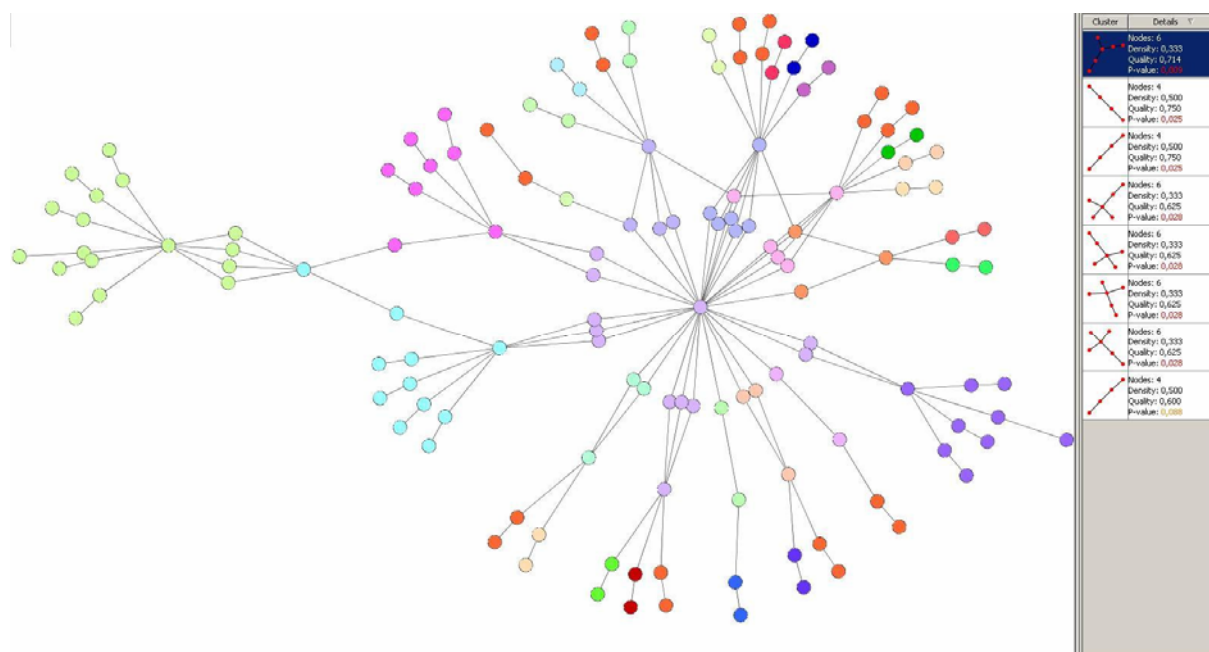
1.4 Raziskovalne hipoteze

1. V Sloveniji se nasilje na športnih prireditvah in huliganstvo manj pogosto pojavlja, zato ne ogroža javno varnost
2. Z opozarjanjem množičnih medijev na huligansko nasilje se poveča verjetnost, da število znanstvenih in strokovnih člankov narašča.

1.5 Raziskovalna vprašanja

1. Kakšne izide oziroma spoznanja lahko pričakujemo z ozirom na uporabljene metode in orodja?
2. Ali predstavlja huliganstvo v Sloveniji hud problem?
3. Ali je možno napovedati sprejetje zakonodaj (npr. s potenčnim zakonom ali zakonom moči)?
4. Kolikšen je delež Slovenije v zvezi z nasiljem na športnih prireditvah in huliganstva znotraj evropskih jezikovnih okolij?
5. V kolikšni meri internet (npr. diskusijski forumi, Facebook) vpliva na še močnejše povezave med huligani in njihovimi nasilnimi akcijami?
6. Kdaj se vključuje znanost pri raziskovanju in iskanju rešitev za obravnavan problem nasilja?
7. Kako je s preprečevalnimi dejavnostmi oziroma ukrepi in ali je možna izdelava aplikacijskega sistema, ki bi pripomogel preprečevati tovrstne oblike nasilja?

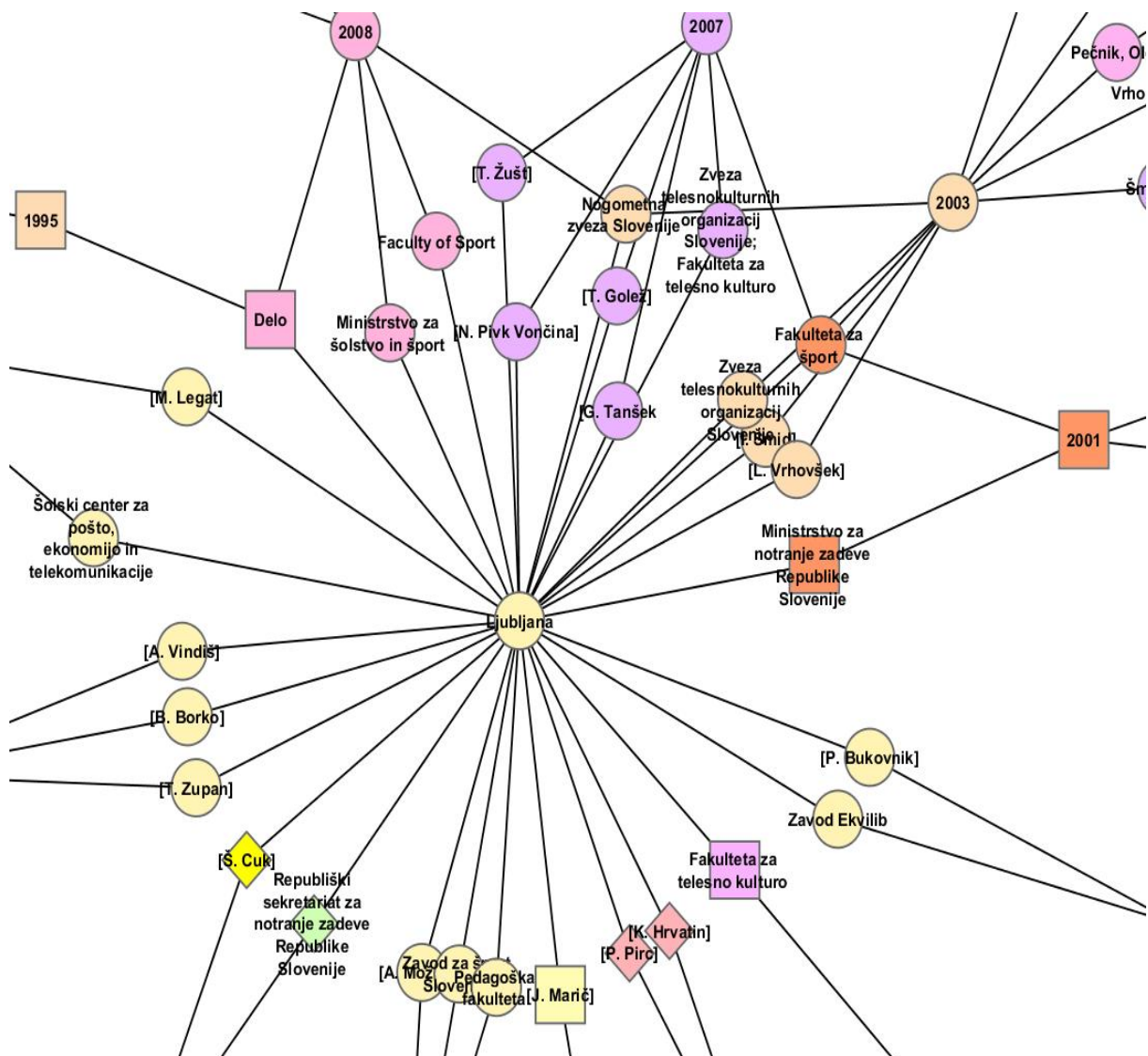
2 Analiza bibliografij s področja nasilja na športnih prireditvah in huliganstva na slovenski vzajemni zbirki podatkov COBISS / COBIB

2.1 Slika 2: Celoten pogled na omrežje publikacij slovenskih avtorjev na temo nasilja, športnih prireditev in huliganstva z vzajemnega kataloga COBISS / COBIB v letih od 1989 do 01.12.2011

Slika 2 prikazuje celoten pogled na omrežje publikacij slovenskih avtorjev na temo nasilja, športnih prireditev in huliganstva z vzajemnega kataloga COBISS / COBIB v letih od 1989 do 01.12.2011. Poizvedba na COBISS /COBIB »CO=svn and (LA=slv OR LA=eng OR LA=ger OR LA=cro OR LA=ser OR LA=bos) and SU=nasilje and (SU=hulig* OR SU=navij* OR SU=šport* OR SU=izgred* OR SU=nogome*) and (TD=1.* OR TD=2.*)« je dajala vsega skupaj 42 zadetkov. V središču se nahaja glavno vozlišče, ki je krajevno opredeljeno t.j. Ljubljana. Prav iz tega vozlišča izhaja največje število povezav do založb, letnic izida, avtorjev in naslovov publikacij. Skratka, slovenski avtorji so bili glede obravnavane teme najbolj dejavni v Ljubljani. Le dva prispevka sta bila napisana izven Ljubljane (Domžale in

Cambridge). Iz tega lahko sklepamo, da je tovrstno omrežje zelo centralno usmerjeno. Drugo značilnost, ki bi jo lahko izpostavili je osupljiva simetričnost bibliografskega omrežja. Na obravnavanem področju tudi ne opazimo avtorja, ki bi ga lahko uvrstili kot avtoriteto oziroma glavnega nosilca. Podobno lahko trdimo za založbe, ki so pogostokrat samozaložniške (npr. diplomska dela) ali pa iz vrst šol, fakultet in ministrstev. Navkljub opažanj je možno spoznati, da se je zanimanje za nasilje na športnih prireditvah od 1998 leta v Sloveniji nekoliko povečalo, še zlasti v smeri pisanja diplomskih del.

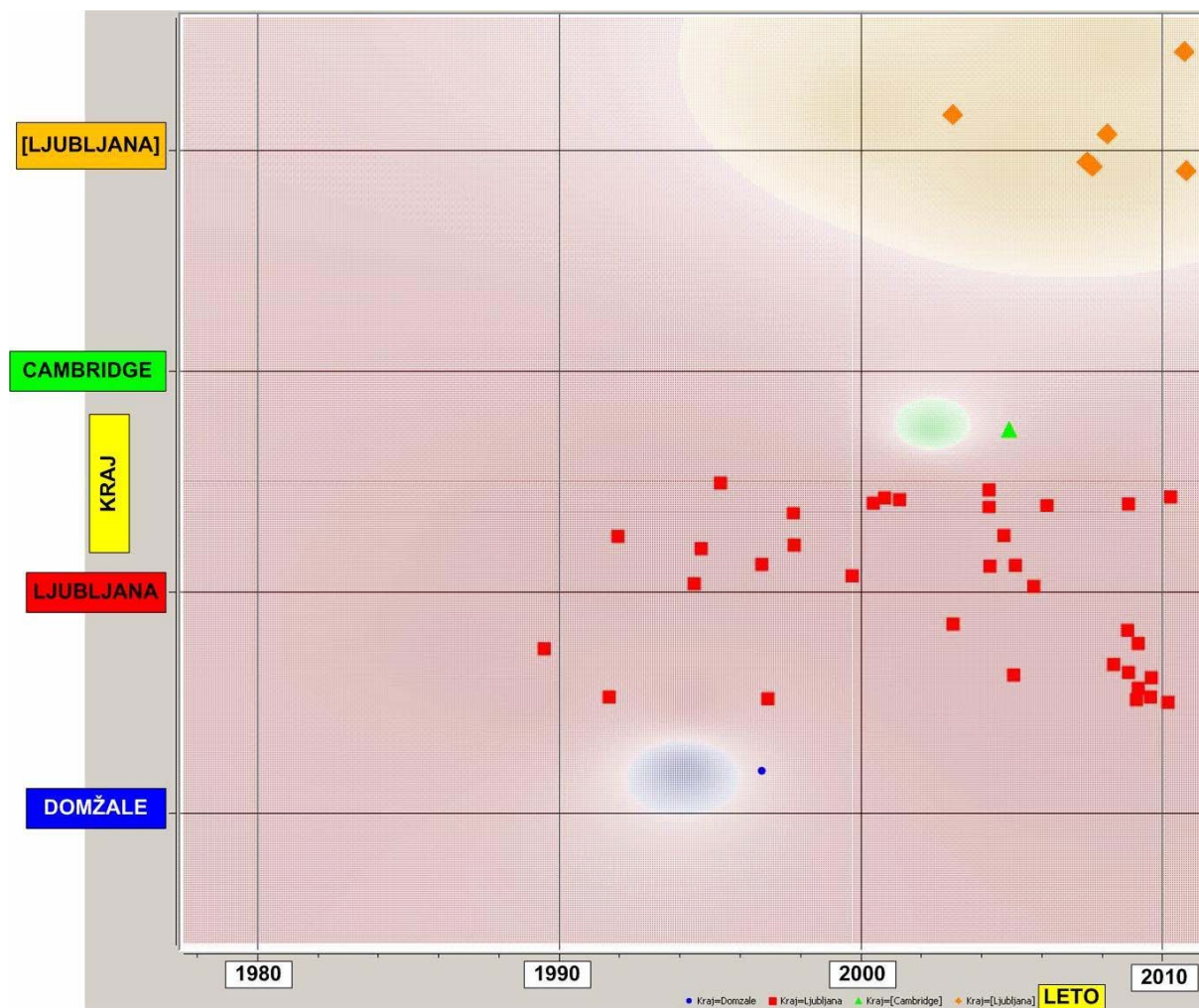
2.2 Slika 3: Delni pogled na prejšnje omrežje

Slika 3 prikazuje delni pogled na prejšnje omrežje z namenom, da še po slikovni poti ponazorimo njegovo značilno zgradbo s poudarkom na centralistično zgradbo kraja publiciranja (gl. sredina Ljubljana).

Skratka, na osnovi publiciranja slovenskih avtorjev lahko sklepamo, da se je nasilje na športnih prireditvah nekoliko povečalo in da obstaja določeno večje zanimanje s strani države Slovenije, da to vrzel po pravni poti uredi.

2.3 Preglednica 1: Naslovi publikacij s področja nasilja na športnih prireditvah iz obdobja 1989 do 2011 (poizvedba je bila izvedena na COBISS /COBIB dne, 01.12.2011)

Leto	Naslov
2011	Navijaštvo na stadionu in izven njega : raziskovalna naloga
2011	Nogometni huliganizem v igranem filmu : diplomsko delo
2011	Policija in nasilje na športnih prireditvah : diplomsko delo
2010	Kazniva dejanja z elementi nasilja, sovraštva in nestrpnosti na športnih prireditvah : diplomsko delo
2010	Nasilje na športnih prireditvah - analiza stanja v Sloveniji : diplomsko delo
2010	Nasilje na športnih prireditvah : diplomsko delo visokošolskega programa
2010	The concept of football hooliganism in literature : diplomsko delo
2009	Policija in nasilje v športu : diplomsko delo
2009	Nasilje na športnih prireditvah - mednarodna primerjava : diplomsko delo
2009	Navijači - dogajanje na športnih prireditvah : (raziskava z udeležbo) : diplomsko delo
2009	Nasilje na stadionih v EU : diplomsko delo
2009	Some psychological and legal aspects of fan violence
2008	Zbornik predstavitev
2008	Sport, culture & society : abstract book
2008	Zakaj človeška bitja ravnajo nečloveško? : huligani, rasisti in drugi skrajneži
2008	Kje je meja med navijanjem in nasiljem?
2007	Šport in nasilje : poročilo z mednarodne konference Sport and violence in Europe"
2007	Svet Evrope in nasilje v športu : preventivni vidik : diplomsko delo univerzitetnega študija
2007	Nekatere socialne značilnosti navijaške skupine Green Dragons
2007	Agresivnost in nasilje : interno gradivo za udeležence seminarja
2007	Prepoznavanje posledic družinskega nasilja v okviru športne vzgoje v vrtcu : diplomsko delo/diplomska naloga
2007	Športniki, športne zvezde in družba : diplomsko delo
2005	Agresija in nasilje na športnih prireditvah in odzivi policije : diplomsko delo visokošolskega študija
2005	Pozitivna diskriminacija in strpnost v športu kot indikatorja evropske kulture
2005	Preprečevanje nasilja na športnih prireditvah : diplomska naloga
2004	Upravljanje nasilja na športnih prireditvah : diplomska naloga
2004	Možnosti preprečevanja nasilja in nedostojnega vedenja na športnih prireditvah : [diplomsko delo]
2003	Odgovornost za navijaške izgrede
2003	Športna vzgoja in pojav agresivnih oblik vedenja
2003	Šport, agresivnosti, sublimacija, potlačeno, nezavedno
2003	Fair play med resničnostjo in željami : [diplomska naloga]
2003	Navijanje ali huliganstvo na športnih prireditvah : diplomsko delo
2002	Prepoznavanje posledic družinskega nasilja z vidika športnih pedagogov : [diplomsko delo]
2002	Nogomet in družba : preporod nogometa v Sloveniji
2002	Sociološki vzroki za nastanek motenj hranjenja pri športnicah
2001	Nekatere pojavne oblike nasilja na športnih prireditvah v Sloveniji in njihovo preprečevanje
2001	Preprečevanje vandalizma in huliganstva kot novih pojavnih oblik nasilja na športnih prireditvah : diplomska naloga
1999	Agresivnost v judu : [diplomsko delo]
1999	Nasilje na športnih prireditvah - zatirati ali nadzirati?
1995	Na stiku med znanostjo in športom : Maks in Matej Tušak: Psihologija športa : Znanstveni inštitut filozofske fakultete, Ljubljana, 1994
1991	Nasilje na športnih tribunah : diplomska naloga
1989	Televizija kot učinkovit medij razpuščene družine

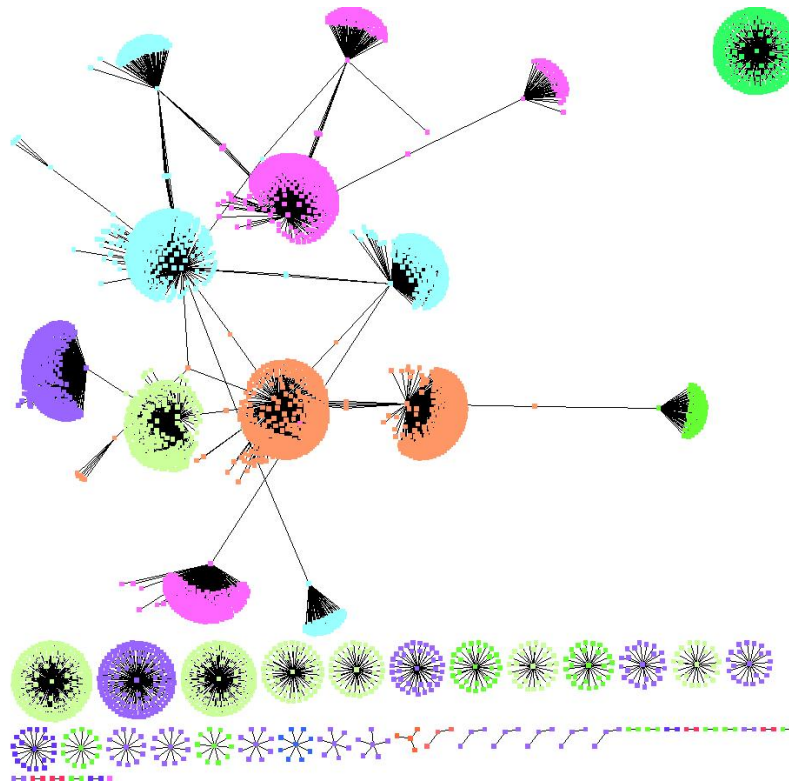
2.4 Slika 4: Število publikacij slovenskih avtorjev s področja nasilja na športnih prireditvah

Slika 4 prikazuje število publikacij slovenskih avtorjev s področja nasilja na športnih prireditvah. Slika 4 povrh tega še ponazarja primerjavo med krajem (Ljubljana, [Ljubljana] – verjetno gre za Ljubljano, Cambridge / Ljubljana in Domžale ter letnico izida).

Concordance				Concordance Plot				File View				Clusters				Collocates				Word List				Keyword List									
Hits		Keyword Types Before Cut: 8176								Keyword Types After Cut: 1634																							
Rank	Freq	Keyness	Keyword																														
1	652	243.860	navijači																														
2	458	171.301	prireditve																														
3	412	143.589	NovoDanes																														
4	412	143.589	sinovodanes																														
5	322	120.434	športne																														
6	314	117.442	izgredi																														
7	207	77.422	izgredov																														
8	180	67.323	prireditvev																														
9	191	56.255	video																														
10	167	53.756	športnih																														
11	143	53.485	Navijači																														
12	167	47.812	rtvslo																														
13	161	45.714	Prvi																														
14	120	44.882	interaktivni																														
15	111	41.516	nogomet																														
16	97	36.280	Po																														
17	201	35.580	proti																														
18	91	34.036	številne																														
19	89	33.288	MMC																														
20	87	32.540	novodanes																														
21	84	31.418	športni																														
22	81	30.296	multimedijski																														
23	141	30.274	danes																														
24	101	30.073	sport																														
25	78	29.173	prireditvah																														
26	78	29.173	RTV																														
27	75	28.051	tekmi																														
28	660	27.719	To																														
29	74	27.677	letos																														
30	73	27.303	izgrede																														
31	105	26.465	foto																														
32	69	25.807	Slovenijawww																														
33	66	24.685	navijačev																														
34	62	23.189	športno																														
35	61	22.815	tekmo																														
36	61	22.815	športna																														
37	80	22.682	Foto																														
38	60	22.441	dnevu																														
39	57	21.319	kluba																														

2.4.1 Slika 5: Najbolj udarne ključne besede znotraj zadetkov na Googlu od 1634, ki so izid poizvedbe v slovenskem jeziku (vzorec: 1000 zadetkov) in analize s programskim orodjem AntConc.

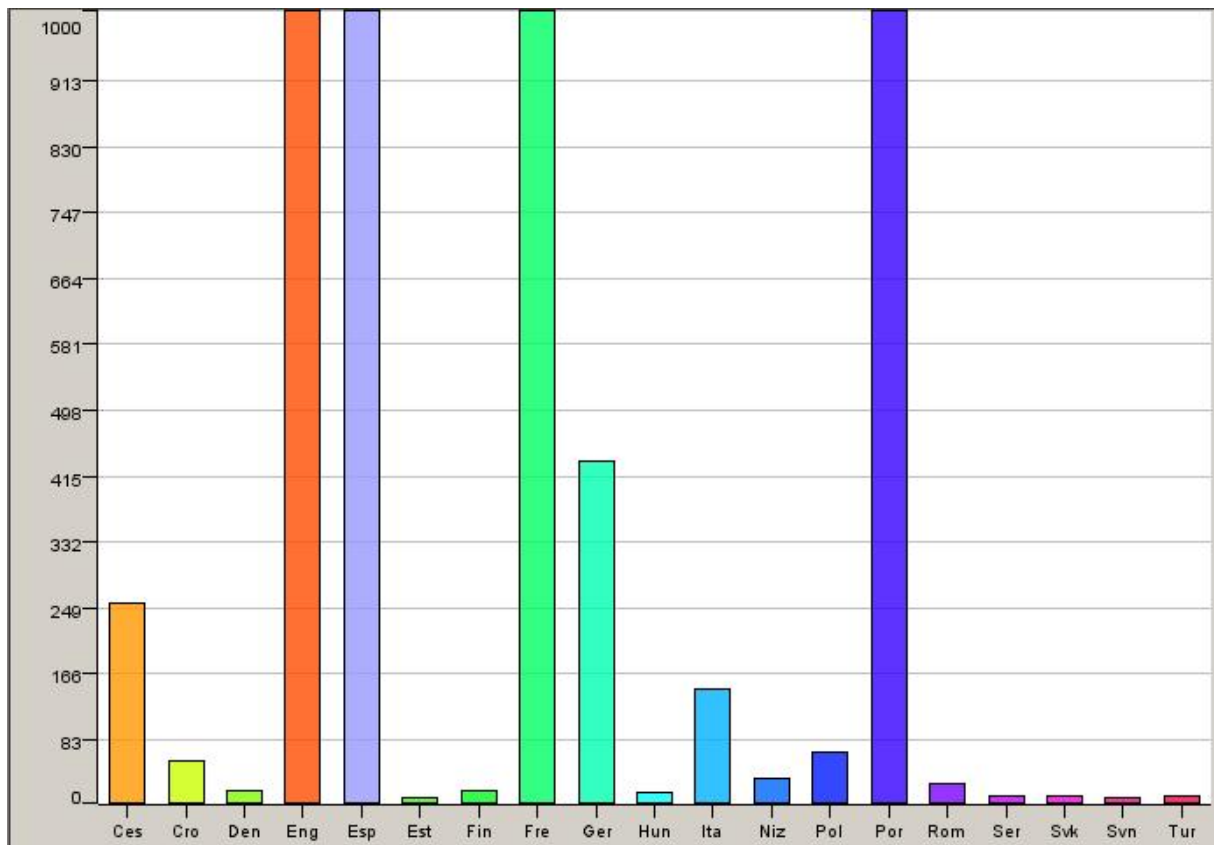
3 Analiza bibliografskih omrežij z različnih jezikovnih / geografskih okoljih

3.1 Slika 6: Omrežje znanstvenih publikacij po državah EU oziroma različnih jezikih

Slika 6 prikazuje omrežje znanstvenih publikacij po državah EU oziroma različnih jezikih. Podatki so bili pridobljeni s pomočjo programskega orodja »Publish or Perish« in izvoženi v Excel, nakar so bili podatki uvoženi in obdelani s programskim orodjem Cytoscape. Različne barve ponazarjajo skupine znanstvenih publikacij (članki), ki so bili v določenem časovnem obdobju bolj ali manj citirani. Mnogo bolj so citirane znanstvene publikacije iz obdobja od 2000 do 2011. Omrežja starejših znanstvenih publikacij so manjša in vsebujejo manj povezav do drugih sodobnejših omrežij. Z ozirom na trend obravnavanega družbenega problema je možno ugotoviti, da v bistvu narašča tovrstna oblika skupinskega ali celo množičnega nasilja, a hkrati s tem se vedno bolj vztrajno iščejo nove rešitve. Velika želja oziroma potreba po preprečevanju in nadzorovanju škodljivih družbenih dogajanj je ključen razlog, da se v ta prizadevanja zelo dejavno vključuje znanost, ki prispeva nove metode, tehnike, pristope, modele in dobre prakse. V končni stopnji so tudi države in športni klubi po Evropi zelo zainteresirani, da ukrotijo različne nasilneže, ki se skrivajo za preobleko športa, vendar ne

z ozirom na obravnavano področje imajo znanstvene publikacije angleško in portugalsko govorečih avtorjev. Sledijo jim avtorji iz nemško in italijansko govorečih jezikovnih okoljih. Nedvomno so bile najpogosteje citirane knjige iz e-knjigarne Google.books.com. Ob tem je potrebno dodati, da so bile tudi znanstvene publikacije iz različnih založb pogosto citirane (npr. Springer, Wiley online, SagePub idr.). Esktrakcijo velikega omrežja sem izvedel s pomočjo programskega orodja Ora Casos.

3.3 Slika 8: Število znanstvenih publikacij z zgornjo omejitvijo 1000 na Google učenjaku po jezikih oziroma državah EU

Slika 8 prikazuje število znanstvenih publikacij z zgornjo omejitvijo 1000 zadetkov (to je omejitev programskega orodja Publish or Perish) na Google učenjaku po jezikih oziroma državah EU.

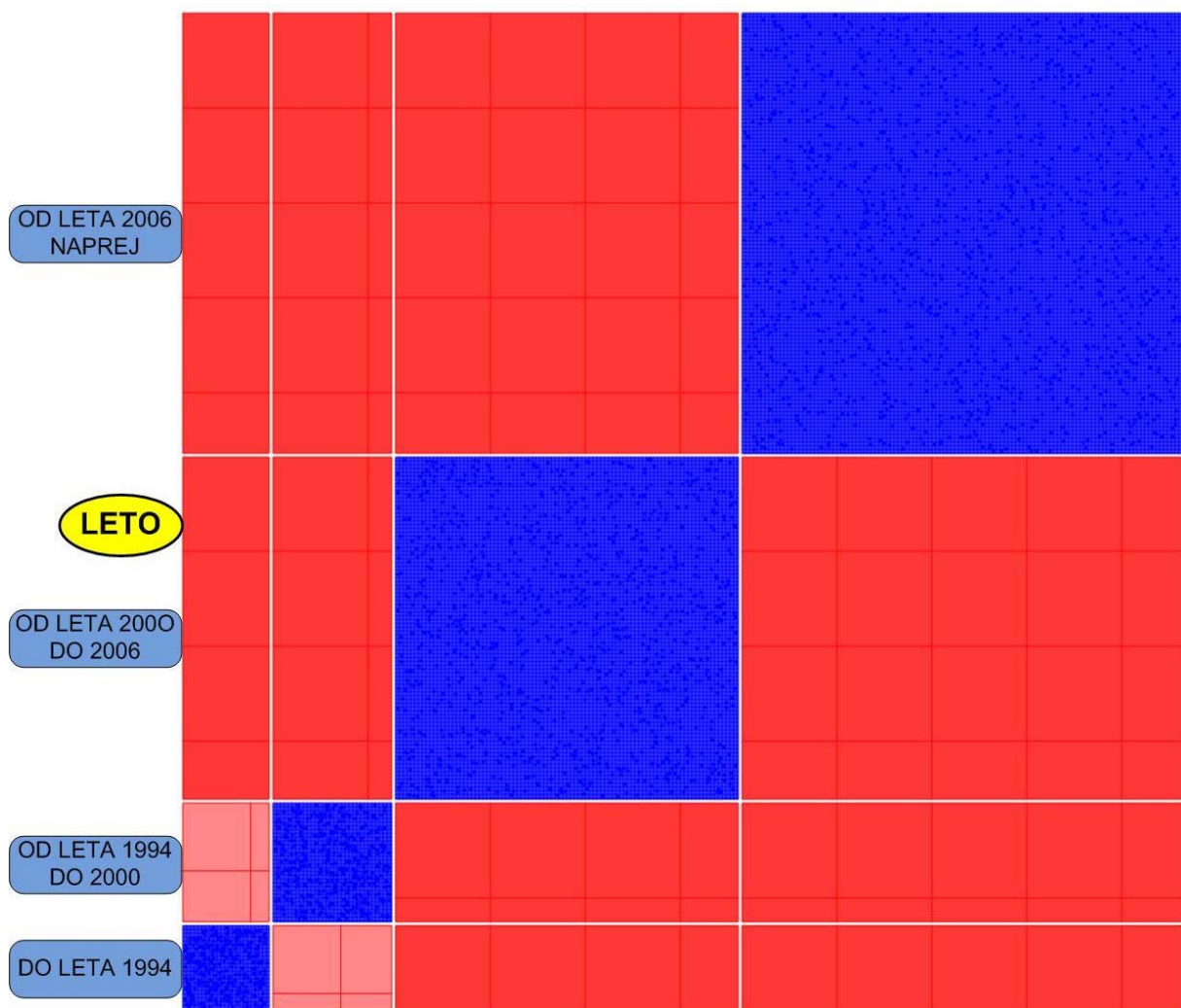
Poizvedbe so bile izvedene za sleherno državo v izvornem jeziku s pomočjo Googlovega prevajalnika in v končni stopnji s pomočjo programskega orodja Publish or Perrish.

Poizvedba v slovenskem jeziku znotraj »Publish or Perish« je bila naslednja: nasilje športne prireditve izgredi (huliganstvo OR huligani OR navijači), v angleškem jeziku: violence sport events incidents (hooliganism OR hooligans OR fans) itd. Pomen kratic je naslednji:

Ces = Češka / Češki jezik, Cro = Hrvaška / Hrvaščina, Den = Danska / Danščina, Eng = Angloameriški jezik, Esp = Španija / Španščina, Est = Estonija / Estonščina, Fin = Finska / Finščina, Fre = Francija / Francoščina, Ger = Nemški jezik, Hun = Madžarska / Madžarščina, Ita = Italija / Italijanščina, Niz = Nizozemska / Nizozemščina, Pol = Poljska / Poljski jezik, Por = Portugalska / Portugalščina, Rom = Romunija / Romunščina, Ser = Srbija / Srbski jezik, Svk = Slovaška / Slovaški jezik, Svn = Slovenija / Slovenski jezik in Tur = Turčija / Turški jezik.

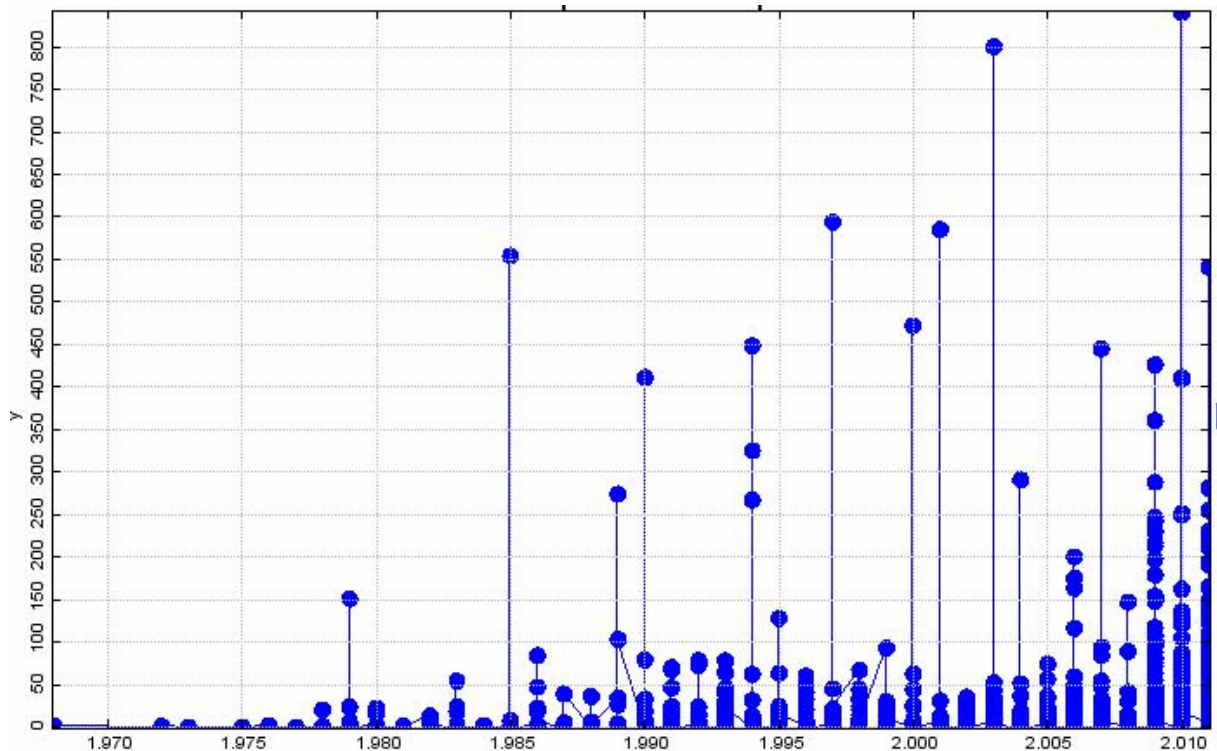
Opazimo lahko, da izhaja največ znanstvenih publikacij na temo nasilja, športnih prireditev in huliganstva znotraj španskega, francoskega, portugalskega, nemškega, češkega, italijanskega in angloameriškega prostora. To so v bistvu okolja, kjer imajo še zlasti dolgo nogometno tradicijo in mnogo problemov s huligani oziroma ekstremnimi nogometnimi navijači, tako da se v ta proučevanja ne vključujejo zgolj strokovnjaki, ampak tudi znanstveniki z različnih področij (npr. psihologi, sociologi, kriminologi, komunikologi, organizacijski znanstveniki, informatiki, ekologi, pedagogi, pravniki idr.). Problem nasilja na športnih prireditvah in huliganstva je resnično večplasten in ni zgolj razrešljiv s policijskega in pravnega vidika. V drugo skupino držav, kjer se obravnavan problem stopnjuje, bi lahko uvrstili Hrvaško, Poljsko, Nizozemsko in Romunijo. V obravnavani družbeni problem zelo dejavno posežejo interdisciplinarna znanstvena prizadevanja. V tretjo skupino držav lahko umestimo države kot so Slovenija, Estonija, Finska, Dansko idr.

Ob teh ugotovitvah je potrebno dodati, da mnogi avtorji (npr. Nemci, Nizozemci, Danci, Italijani) pišejo in objavljajo svoja znanstvena dela v angleškem jeziku (najbolj vplivne revije izhajajo znotraj angloameriškega prostora). V bistvu sploh ne preseneča, da je število znanstvenih publikacij v nizozemskem, italijanskem in nemškem jeziku sorazmerno nizko. Še zlasti znanstvene publikacije v angleškem jeziku so tudi najbolj pogosto citirane in to ne zgolj znotraj angloameriškega prostora, temveč se širi njihov vpliv na številne druge jezikovne prostore.

3.4 Slika 9: Porast števila znanstvenih publikacij v zvezi z nasiljem na športnih prireditvah in huliganstvom po letih

Slika 9 prikazuje porast števila znanstvenih publikacij v zvezi z nasiljem na športnih prireditvah in huliganstvom po letih. Do leta 1994 na to temo v EU še ni bilo mnogo avtorjev, ki bi publicirali znanstvena dela (gl. najmanjši modri kvadrat). V letih od 1994 do 2000 je število znanstvenih objav z obravnavanega področja zmerno porastlo. O izraziti porasti znanstvenega publiciranja s področja nasilja, športnih prireditev in huliganstva je možno poročati v letih od 2000 do 2006 (gl. veliki modri kvadrat v sredini) in nazadnje od leta 2006 pa do današnjih dni (gl. največji kvadrat – gre za eksponentno rast). S pomočjo vizualizacijske tehnike Sievov diagram je možno prikazati zavzeto površino vsebin (npr. nasilje), dejavnosti (publiciranje idr.).

3.5 Slika 10: Citiranost znanstvenih publikacij po letih s poudarkom na evropske države

Slika 10 prikazuje citiranost znanstvenih publikacij s poudarkom na evropske države. Na tem grafikonu opazimo različne prelomnice glede na število citiranja po letih. Prva prelomnica se pojavi leta 1979, druga 1985, tretja 1997, četrta 2003 in peta leta 2010. Citati prihajajo mnogokrat z večjim časovnim zamikom, kar je odvisno od odmevnosti določene znanstvene publikacije in dogodkov, na katerih je citat posredno vezan. Še zlasti strokovni in znanstveni članki mnogokrat vzamejo kot vzgled določen odmeven dogodek (npr. tragične smrti nogometnih navijačev v Bruslju 29. maja leta 1985), da bi razvili nove rešitve in odkrili skrite vzroke. Pri tovrstnih člankih, ki poročajo o teh ekstremnih dogodkih, je odzivni čas drugih avtorjev, da citirajo druge precej krajši. Skratka, tisti prvi avtorji, ki so pisali o ekstremnih športnih dogodkih imajo večjo možnost, da bodo mnogo pogosteje citirani kot drugi. Tako v bistvu ekstremni dogodki sonarekujejo vplivnost določene znanstvene publikacije in s tem hkrati ustvarjajo vplivnejše osebe, ki lahko kasneje vplivajo na ustvarjanje javnega mnenja. Strokovnjaki in znanstveniki tako postanejo pomemben člen v verigi sprememb, ki se izražajo na različne načine (npr. sprejetje nove zakonodaje, preprečevalni ukrepi, kazni, modeli s čim manj represije).

4 Ključna spoznanja

V tem poglavju bodo zbrane različne ugotovitve, ki so pripeljale do ključnih spoznanj iz pričujoče predraziskave. Prav iz te bo možno izdelati druga znanstvena / strokovna dela, med katera bi lahko izpostavili hibridni izdelek, znanstveni članek idr. Ugotovitve in ključna spoznanja so naslednja:

1. Ugotovitev: v Sloveniji je vsebinski delež tematike »nasilja na športnih prireditvah in huliganstva« v primerjavi s širšo tematiko »Nasilje v najširšem smislu« izjemno nizek. Analiza bibliografskih zapisov na COBISS/COBIB je pokazala, da v slovenskem prostoru tematika nasilja na športnih prireditvah in huliganstvo ni zelo pogosto zastopana. Analiza nasilja 924 bibliografskih zapisov je pokazala, da obstaja zelo tesna povezanost med nasiljem in človekovimi pravicami. V tem kontekstu je pomembnost nasilja na športnih prireditvah in huliganstva precej majhen. Prav podoben izid je bil po analizi pojmov znotraj zadetkov na iskalniku Google.¹

Spoznanje: v Sloveniji se nasilje na športnih prireditvah in huliganstvo manj pogosto pojavlja, zato ne ogroža javno varnost, vendar se nezadržno krepi, kar dokazuje rahla porast števila slovenskih publikacij v zadnjih letih (od 1998 leta naprej). S tem je bila sicer potrjena prva raziskovalna hipoteza, vendar je potrebno ta nezaželeni družbeni problem še naprej spremljati, raziskovati in ga zakonsko urediti.

2. Ugotovitev: centralna usmerjenost publiciranja in enakomerna porast števila publikacij.

Spoznanje: ostali kraji v Sloveniji se s tem problemom vsaj na znanstvenem / strokovnem nivoju manj ukvarjajo.

3. Ugotovitev: na obravnavanem področju ne opazimo avtorja, ki bi ga lahko uvrstili kot avtoriteto oziroma glavnega nosilca. Podobno lahko trdimo za založbe, ki so pogostokrat samozaložniške (npr. diplomska dela) ali pa iz vrst šol, fakultet in ministrstev. Spodbudno je dejstvo, da se je število diplomskih del na omenjeno tematiko povečalo.

Spoznanje: slovenski avtorji se bolj ukvarjajo s pisanjem o nasilju v najširšem smislu in o človekovih pravicah. Spoznanje bi lahko pomenilo, da sprejetje zakonodaje s področja huliganstva nima prav trdne podlage (gl. sliko 4). Po drugi strani so potrebni ukrepi, ki lahko

¹ V tej predraziskavi ta preizkus ni bil predstavljen

že vnaprej preprečijo nasilna ravnanja na športnih prireditvah. Prav zaradi tega se je potrebno naslanjati na tuje avtorje znanstvenih in strokovnih publikacij.

4. Ugotovitev: mnogo bolj so citirane znanstvene publikacije iz obdobja od 2000 do 2011.

Omrežja starejših znanstvenih publikacij so manjša in vsebujejo manj povezav do drugih sodobnejših omrežij.

Spoznanje: z ozirom na trend obravnavanega družbenega problema je možno ugotoviti, da v bistvu narašča tovrstna oblika skupinskega ali celo množičnega nasilja, a hkrati s tem se vedno bolj vztrajno iščejo nove rešitve.

5. Ugotovitev: največji vpliv z ozirom na obravnavano področje in številom citatov imajo znanstvene publikacije angleško in portugalsko govorečih avtorjev. Sledijo jim avtorji iz nemško in italijansko govorečih jezikovnih okoljih. Nedvomno so bile najpogosteje citirane knjige iz e-knjigarne Google.books.com. Ob tem je potrebno dodati, da so bile tudi znanstvene publikacije iz različnih založb pogosto citirane (npr. Springer, Wiley online, SagePub idr.).

Spoznanje: v bistvu gre za nacije, ki imajo dolgoletno nogometno tradicijo in so tudi najbolj uspešni. Izgradili so tudi največje stadione, ki sprejmejo po 120000 obiskovalcev in več, kar je že zelo velika množica, ki jo je le težko nadzorovati. Zadostuje v bistvu le iskra nasilja, da se ta razširi v pravi požar. Znotraj množice se lahko kaj hitro razvije množična psihoza, ki so predmet raziskave psihologije in sociologije množice. Strah pred veliko množico v bistvu rojeva ekstremna gibanja, h katerim je možno uvrstiti huligane.

6. Ugotovitev: opazimo lahko, da izhaja največ znanstvenih publikacij na temo nasilja, športnih prireditev in huliganstva znotraj španskega, francoskega, portugalskega, nemškega, češkega, italijanskega in angloameriškega prostora. V drugo skupino držav, kjer se obravnavan problem stopnjuje, bi lahko uvrstili Hrvaško, Poljsko, Nizozemsko in Romunijo. V tretjo skupino držav lahko umestimo države kot so Slovenija, Estonija, Finska, Danska idr.

Spoznanje: mnogi avtorji npr. Nemci, Nizozemci, Danci, Italijani pišejo in objavljajo svoja znanstvena dela v angleškem jeziku (najbolj vplivne revije izhajajo znotraj angloameriškega prostora). V bistvu sploh ne preseneča, da je število znanstvenih publikacij v nizozemskem, italijanskem in nemškem jeziku sorazmerno nizko. Pri iskanju rešitev za specifična okolja se tako dokaj krepko vsiljuje angloameriški način reševanja nasilja na športnih prireditvah.

7. Ugotovitev: o izraziti porasti znanstvenega publiciranja s področja nasilja, športnih prireditvev in huliganstva je možno poročati v letih od 2000 do 2006 (gl. veliki modri kvadrat v sredini) in nazadnje od leta 2006 pa do današnjih dni (gl. največji kvadrat – gre za eksponentno rast).

Spoznanje: posel s športom, še zlasti z nogometom je več kot donosen in zapleten. Pojavlja se ključni dvom o koristnosti tovrstnih poslov za družbeno blaginjo, ki jo povečevanje nasilja ne izboljša. Dokazano pa je, so primeri nasilja povezana s huliganstvom vedno bolj okrutna, kar ne prispeva k dodatni kakovosti življenja. Skratka, ta podsistem družbe v bistvu ni tako zelo stabilen kot se zdi. Prav stabilnost tovrstnih podsistemov bi bilo smiselno oceniti npr. z zakonom moči ali potenčnim zakonom (*angl.: power law*)

8. Ugotovitev: opazimo različne prelomnice glede na število citiranja po letih. Prva prelomnica se pojavi leta 1979, druga 1985, tretja 1997, četrta 2003 in peta leta 2010.

Spoznanje: ekstremni dogodki sonarekujejo vplivnost določene znanstvene publikacije in s tem hkrati ustvarjajo vplivnejše osebe, ki lahko kasneje vplivajo na ustvarjanje javnega mnenja. Strokovnjaki in znanstveniki tako postanejo pomemben člen v verigi sprememb, ki se izražajo na različne načine (npr. sprejetje nove zakonodaje, preprečevalni ukrepi, kazni, modeli s čim manj represije). Raziskovanje kavzalnih (vzroki – učinki) in pogojnih verig (pogoj – posledica) omogoča napovedovanje negativnih dogodkov. Ali bi to bilo možno že pri preučevanju znanstvenih publikacij in njihovim številom citatov? S slike 10 je možno opaziti, da ekstremni odmiki citiranja sovpadajo z različnimi katastrofalnimi dogodki na nogometnih tekmah. V bistvu je tako, da največji ekstremni dogodek nastane znotraj kavzalnih in pogojnih verig manj odmevnih dogodkov. Znanstvene publikacije s številnimi citati pa nastanejo tudi zaradi sprejetja novih zakonodaj, ki nedvomno nastanejo zaradi ekstremnih dogodkov z vidnimi negativnimi učinki. Znanstveno publiciranje navadno poteka sorazmerno počasi. Prav tako preden določena skupina avtorjev citira določenega avtorja lahko prav tako preteče mnogo časa. Prav zaradi tega se zdi manj verjetno, da bi to sovpadanje med negativnimi dogodki in izjemnim porastom števila citatov bilo časovno usklajeno. Temeljno spoznanje bi prej bilo v tem, da so znanstveniki, ki pišejo o določenih družbenih katastrofah nekakšni glasniki (kolektivno nezavedno), da se bo v prihodnje nekaj zelo hudega pripetilo. Spremljanje ritma negativnih dogodkov na športnih prireditvah bi se zdelo zelo smiselno, saj bi omogočilo učinkovitejše napovedovanje prihodnosti in s tem sprejetje boljših odločitev za ukrepe in izdelave zakonodaj.

5 Zaključek

Predraziskava o nasilju na športnih prireditvah in huliganstva je lepo pokazala velike potencialne znanstvenih zbirk podatkov (npr. katalogi, bibliografije) in ustreznih analitičnih programskih orodij. Prav tako je omenjena raziskava pokazala veliko pomembnost glede spremljanja, analiziranja in ocenjevanj različnih družbenih dogodkov, stanj in posledic. Zdaj v bistvu še nastaja nekakšna podlaga za prihodnje raziskovanje huliganstva, za ustvarjanje aplikacijskih sistemov, aplikacij in drugih znanstvenih del. V prihodnje bi bila smiselna izdelava hibridnega izdelka, ki bi poskrbel za nazoren pregled obravnavanega področja, modelov, izdelavo mini-aplikacije itd.

V vsakem primeru bi bila izdelava časovnice, ki vsebuje nazoren pregled nad dogodki, sprejetimi zakonodajami, znanstvenimi publikacijami in njihovimi vplivi znotraj evropskega prostora več kot dobrodošla. Takšna kompleksna časovnica bi lahko pomagala zbistriti različna analitična prizadevanja in na takšen način izboljšala moč napovedovanja ter pozitivnega ukrepanja (model ravnanja).

6 Viri in uporabljena programska orodja

Aleksič, J. "Ajmo, ajmo, ustaše! : Hrvoje in Srboslav sta znaten del svojih tragičnih razprtij iz vojne krajine ponovno premestila ob stranske linije športne prireditve," *Mladina* (:25), 2003, pp. str. 22-.

Anderson, E. *Sport, theory and social problems : a critical introduction*, Routledge, London; New York, 2010.

Bebbington, S. "Pitch patrols," *Police review* (115:5919), 2007, pp. str. 27-28.

Bergant Rakočević, V. "Odgovornost za navijaške izgrede," *Naš nogomet* (:28/29), 2003, pp. str. 37-39.

Berginc, R. *Policija in nasilje v športu : diplomsko delo*, [R. Berginc], [Ljubljana, 2009].

Blain, M. "Hide and seek," *Police review* (117:6019), 2009, pp. str. 22-23, 25.

Blake, J. "'Just part of the game' : depictions of violence in hockey prose" 'Canada's game', McGill-Queen's University Press, Montreal, pp. Str. 65-80.

Bodin, D., Robene, L. and Héas, S. *Sport and violence in Europe*, Council of Europe, Strasbourg, 2005.

Borko, B. *Kazniva dejanja z elementi nasilja, sovražstva in nestrpnosti na športnih prireditvah : diplomsko delo*, [B. Borko], Ljubljana, 2010.

Bukovnik, P. *Agresija in nasilje na športnih prireditvah in odzivi policije : diplomsko delo visokošolskega študija*, [P. Bukovnik], Ljubljana, 2005.

Busset, T. "La supportérisme violent en Suisse: un état des lieux," *Revue internationale de criminologie et de police technique et scientifique* (55:3), 2002, pp. str. 348-357.

Bučar-Ručman, A. *Nasilje mladih v Sloveniji : diplomsko delo*, [A. Bučar-Ručman], Ljubljana, 2002.

Cashmore, E. *Making sense of sports*, Routledge, London; New York, 2000.

Cashmore, E. *Making sense of sports*, Routledge, London; New York, 1996.

Cashmore, E. E. *Making sense of sports*, Routledge, London; New York, 2005.

Cerar, M. and Hosta, M. "Šport in nasilje : poročilo z mednarodne konference "Sport and violence in Europe", 2.-5.april 2007, Rennes, Francija," *Šport* (55:3), 2007, pp. str. 39-.

Cirman, P. "Policaji pravijo, da so bili presenečeni : nasilje, nacionalizem in vaterpolo," *Delo* (45:138), 2003, pp. str. 3-.

Comeron, M. *Preprečevanje nasilja v športu : odzivi na nasilje v vsakdanjem življenju v demokratični družbi*, Mednarodna športna zveza Alpe Adria, Ljubljana, 2004.

- Comeron, M. *The prevention of violence in sport*, Council of Europe Publishing, Strasbourg, 2002.
- Courakis, N. "Football violence : not only a British problem," *European journal on criminal policy and research* (:2), 1998, pp. str. 293-302.
- Cuk, Št. *Agresivnost v judu : [diplomsko delo]*, [Š. Cuk], Ljubljana, 1999.
- Cvijanovič, Z. *Nasilje na športnih prireditvah - mednarodna primerjava : diplomsko delo*, Z. Cvijanovič], [Ljubljana, 2009.
- D'Onofrio, L. "Gare senza violenza," *Polizia moderna* (63:5), 2011, pp. str. 46-48.
- D'Onofrio, L. "Ritorno allo sport," *Polizia moderna* (59:9), 2007, pp. str. 62-65.
- Duh, D. *Navijači - dogajanje na športnih prireditvah : (raziskava z udeležbo) : diplomsko delo*, D. Duh], [Ljubljana, 2009.
- Dunning, E. "Towards a sociological understanding of football hooliganism as a world phenomenon," *European journal on criminal policy and research* (8:2), 2000, pp. str. 141-162.
- EASS Conference (European Association for Sociology of Sport), 3. "The changing role of public, civic and private sectors in sport culture : proceedings of the 3rd EASS Conference (European Association for Sociology of Sport) held on 2-5 July 2006 in Jyväskylä, Finland""Tutkimuksia', University of Jyväskylä, Department of sport sciences, Jyväskylä, 2007, pp. 276 str.-.
- Eckert, Sirko, K. "Bilder und Videos - von Störern mit Mobiltelefonen aufgenommen : Bedeutung für die kriminalistische Beweisführung," *Kriminalistik* (61:3), 2007, pp. str. 156-158.
- Eitzen, D. S. *Fair and foul : beyond the myths and paradoxes of sport*, Rowman & Littlefield, Lanham (Maryland) [etc.], 2003.
- of Europe, C. *The Council of Europe's work on sport : 1967-91*, Council of Europe, Strasbourg, 1992.
- European Association for Sociology of Sport, Conference, 5. "Sport, culture & society : abstract book", Faculty of Sport, Ljubljana, 2008, pp. 134 str.-.
- European Association for the sociology of sport, 4. "Local sport in Europe : abstract book", Institut für Sportkultur und Weiterbildung, Münster, 2007, pp. 214 str.-.
- European fair play congress, 17. "[Abstract book]", Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa; = Ministry of science, education and sport, [Zagreb], 2011, pp. 134 str.-.
- Fisher, A. *Psychology of sport : issues & insights*, Mayfield Pub. Co., Palo Alto, Calif., 1976.

- Gabrič, B. *Navijaštvo na stadionu in izven njega : raziskovalna naloga*, Šolski center za pošto, ekonomijo in telekomunikacije, Ljubljana, 2011.
- Glas, M. *Nasilje na športnih terenih - primerjava Slovenije in Hrvaške : diplomsko delo*, [M. Glas], Ljubljana, 2005.
- Golež, T. *Svet Evrope in nasilje v športu : preventivni vidik : diplomsko delo univerzitetnega študija*, [T. Golež], Ljubljana, 2007.
- Gorenak, V., Meško, G. and Udovč, B. "Nekatere pojavne oblike nasilja na športnih prireditvah v Sloveniji in njihovo preprečevanje," *Varstvoslovje* (3:4), 2001, pp. str. 278-287.
- Goropevšek, M. *Družbena pogojenost in funkcija nasilja navijaških skupin : maturitetna seminarska naloga*, [M. Goropevšek], Celje, 2004.
- Hosta, M. "Pozitivna diskriminacija in strpnost v športu kot indikatorja evropske kulture"Šport v EU in Sloveniji', Zavod Ekvilib, Ljubljana, pp. str. 26-28 in 23-25 v obratni smeri.
- Hočevnar, U. "Smrt v Kranju : v finalnem obračunu evropskega prvenstva v vaterpolu sta se v Kranju pomerili reprezentanci Hrvaške ter Srbije in Črne gore," *Mag* (9:25), 2003, pp. str. 70-71.
- Hrvatina, K. *Upravljanje nasilja na športnih prireditvah : diplomatska naloga*, [K. Hrvatina], Ljubljana, 2004.
- Ivanušič, V. "Omrežimo nasilje : Ormož : začetek spomladanske akcije AS," *Štajerski tednik* (60:43), 2007, pp. str. 5-.
- Jelovčan, H. "Policisti krotili hrvaške navijače : v kaos ob finalni tekmi evropskega vaterpolskega prvenstva je poseglo 250 policistov, izurjenih za vzdrževanje reda in miru na prireditvah," *Gorenjski glas* (56:47), 2003, pp. str. 13-.
- Kladnik, Katja, v. *Nasilje na stadionih v EU : diplomsko delo*, K. Kladnik], [Ljubljana, 2009.
- Klipšteter, T. "Franc Kangler: Viole niso vandali," *Dnevnik* (58:163), 2008, pp. str. 8-.
- Kmet, S. "Some psychological and legal aspects of fan violence" 'Criminology and crime policy between human rights and effective crime control', #The #European Society of Criminology; #The #Slovenian Academy of Sciences and Arts; #The #Faculty of Law; #The #Faculty of Criminal Justice and Security; #The #Institute of Criminology at the Faculty of Law, [Cambridge]; [Ljubljana], 2009, pp. str. 142-.
- Kmet, S. "Some psychological and legal aspects of fan violence" 'Criminology and crime policy between human rights and effective crime control', #The #European Society of Criminology; #The #Slovenian Academy of Sciences and Arts; #The #Faculty of Law; #The #Faculty of Criminal Justice and Security; #The #Institute of Criminology at the Faculty of Law, [Cambridge]; [Ljubljana], 2009, pp. str. 142-.
- Knape, M. and Klös, J.-M. "Oberste Priorität für untere Fußballigen?," *Die Polizei* (98:9),

2007, pp. str. 241-248.

Knape, M. and Schönrock, S. "Polizeiliche Eingriffsbefugnisse bei Sportgroßveranstaltungen," *Die Polizei* (102:9), 2011, pp. str. 245-251.

Kordež, T. *Nasilje na športnih prireditvah : diplomsko delo*, [T. Kordež], Ravne na Koroškem, 2004.

Košir, M. "Nasilje na športnih prireditvah - zatirati ali nadzirati?," *Revija za kriminalistiko in kriminologijo* (50:3), 1999, pp. str.225-233.

Kremer, J. M. D. and Scully, D. M. *Psychology in sport*, Taylor & Francis, London; Bristol, PA, 1994.

Kubera, T. "Beweissicherung und Freizeitsentziehungen bei gewalttätigen Aktionen aus Anlass der FIFA-WM 2006," *Die Polizei* (98:5), 2007, pp. str. 125-131.

Kurnik, R. *Nasilje na športnih prireditvah - analiza stanja v Sloveniji : diplomsko delo*, R. Kurnik], [Ljubljana, 2010.

Lechte, U. F. "Die Zukunft der Sicherheit in der Kommune : Magisterarbeit", Fachbereich Politik- und Verwaltungswissenschaft, Konstanz, 2002, pp. 79 f.-.

Legat, M. *Nogometni huliganizem v igranem filmu : diplomsko delo*, [M. Legat], Ljubljana, 2011.

Lumpkin, A., Stoll, S. K. and Beller, J. M. *Sport ethics : applications for fair play*, Mosby-Year Book, St. Louis [etc.], 1994.

Malatesta, D. and Jaccoud, C. "Crime et sécurité dans le sport," *Revue internationale de criminologie et de police technique et scientifique* (55:3), 2002, pp. str. 259-265.

Marič, J. *Nasilje na športnih tribunah : diplomatska naloga*, [J. Marič], Ljubljana, 1991.

Massucci, R. "La Tessera del tifoso," *Polizia moderna* (62:8/9), ago., pp. str. [I-XV] (uvez. pril.).

Merljak, S. "Zakaj človeška bitja ravnajo nečloveško? : huligani, rasisti in drugi skrajneži," *Delo* (50:32), 2008, pp. str. 32-33.

Mihelič, L. *Nogometni navijači kot varnostni problem sodobne države : diplomsko delo*, [L. Mihelič], Ljubljana, 2003.

Možgan, A. *Prepoznavanje posledic družinskega nasilja z vidika športnih pedagogov : [diplomsko delo]*, [A. Možgan], Ljubljana, 2002.

Nabernik, M. *Šport in čustva : nasilno obnašanje nogometnih navijačev : diplomsko delo*, [M. Nabernik], Ljubljana, 2008.

Nieberding, A. and wenderoth, S. "Zusammenarbeit von Polizei und Feuerwehr bei

gewalttätigen Lagen anlässlich der Schanzenfeste 2009," *Die Polizei* (102:9), 2011, pp. str. 251-255.

Nuytens, W. "La violence dans les stades de football. Eléments d'étiologie a partir du cas des autonomes du Racing club de Lens," *Revue internationale de criminologie et de police technique et scientifique* (55:3), 2002, pp. str. 277-300.

Parkelj, P. "Oblikovanje preventivnega programa za zmanjševanje nasilja pri športni vzgoji," *Didakta* (15:90/91), 2005, pp. str. 17-19.

Petrović, K. "Nasilje i sport," *Kultura* (:88/90), 1990, pp. str. 17-24.

Pečnik, O. "Športna vzgoja in pojav agresivnih oblik vedenja," *Šport* (51:1), 2003, pp. str. 56-59.

Pinter, S. "Kje je meja med navijanjem in nasiljem?," *Naš nogomet* (:42), 2008, pp. str. 16-17.

Pirc, P. *Možnosti preprečevanja nasilja in nedostojnega vedenja na športnih prireditvah : [diplomsko delo]*, [P. Pirc], Ljubljana, 2004.

Plahuta, K. and Šimunič, G. *Nasilje nad športniki*, OŠ Hudinja, Celje, 2009.

Pongrac, G. *Preprečevanje nasilja na športnih prireditvah : diplomska naloga*, [G. Pongrac], Domžale, 2005.

Popadić, N. *Policija in nasilje na športnih prireditvah : diplomsko delo*, N. Popadić], [Ljubljana, 2011.

Procino, M. "Stadi d'assedio : speciale," *Polizia moderna* (55:6), 2003, pp. str. 6-9.

Roberts, J. V. and Benjamin, C. J. "Spectator violence in sports: a north American perspective," *European journal on criminal policy and research* (8:2), 2000, pp. str. 163-181.

Schaerer, S. and Meillaud, T. "Jugendgewalt im Kontext von Subkulturen : Diplomarbeit", Hochschule für soziale Arbeit, Zürich, 2007, pp. 92 str.-.

Schneider, H. J. *Kriminologie der Gewalt*, Hirzel, Stuttgart; Leipzig, 1994.

of Science, W. C. and Football, 1. "Science and football : proceedings of the First World Congress of Science and Football Liverpool, 13th-17th April 1987", E. & F.N. Spon, London; New York, 1988, pp. XX, 651 str.-.

Smoltczyk, A. "Hart und sauwütend," *Der Spiegel* (:7), 12.feb.2007, pp. str. 130-132.

Stamejčič, B. "Pomnite Celje : [uvodnik - komentar ob zadnjih nešportnih dogajanjih v Velju]," *Novi tednik* (60:22), 2005, pp. str. 2-.

Stamejčič, B. "Nemški huligani razdejali Celje : pridržali več kot 60 razgretih navijačev, pretep tudi po tekmi," *Novi tednik* (60:21), 2005, pp. str. 10-11.

Stergar, E. "Z zdravjem povezano vedenje mladih, ki obiskujejo srednje šole" 'Mladi in delo', Klinični center, Klinični inštitut za medicino dela, prometa in športa; = University Medical Centre, Institute of Occupational, Traffic and Sports Medicine, Ljubljana, pp. Str. 115-145.

Struna, I. *Navijaška subkultura v Sloveniji : empirično raziskovanje socioloških vidikov športa : diplomsko delo*, [I. Struna], Ljubljana, 2005.

Tagliente, F. and Massucci, R. *Violenza negli stadi : nuove misure organizzative*, Vol. 6, Ministero dell'Interno, [Roma], 2005.

Tanšek, G. *Nekatere socialne značilnosti navijaške skupine Green Dragons; vidik medijev : [diplomsko delo]*, [G. Tanšek], Ljubljana, 2007.

Tsoukala, A. "Le hooliganisme et la protection de la sécurité intérieure en Europe. Quels enjeux?," *Revue internationale de criminologie et de police technique et scientifique* (55:3), 2002, pp. str. 323-347.

Tušak, M., Tušak, M., Kandare, M. and Kajtna, T. *Agresivnost in nasilje : interno gradivo za udeležence seminarja*, Fakulteta za šport, Center za pedagoško dejavnost, Oddelek za stalno strokovno izpopolnjevanje, Ljubljana, 2007.

Udovč, B. *Preprečevanje vandalizma in huliganstva kot novih pojavnih oblik nasilja na športnih prireditvah : diplomatska naloga*, [B. Udovč], Ljubljana, 2001.

Vindiš, A. *Nasilje na športnih prireditvah : diplomsko delo visokošolskega programa*, [A. Vindiš], Ljubljana, 2010.

Vodeb, R. "Šport, agresivnosti, sublimacija, potlačeno, nezavedno," (), pp. Str. 193-197.

Vončina, N. P. *Prepoznavanje posledic družinskega nasilja v okviru športne vzgoje v vrtcu : diplomsko delo/diplomska naloga*, [N. Pivk Vončina], Ljubljana, 2007.

Vrcan, S. *Nogomet-politika-nasilje : ogledi iz sociologije nogometa*, Naklada Jesenski i Turk, Zagreb, 2003.

Vrhovšek, L. *Fair play med resničnostjo in željami : [diplomska naloga]*, [L. Vrhovšek], Ljubljana, 2003.

Vute, R. "Na stiku med znanostjo in športom : Maks in Matej Tušak: Psihologija športa : Znanstveni inštitut filozofske fakultete, Ljubljana, 1994," *Razgledi* (), pp. 4, № 2 (1033) (20.I.1995), str. 26-27.

Vögeli, C. "Gewalt bei Sportveranstaltungen : Hooliganismus in der Schweiz," *Kriminalistik* (61:4), 2007, pp. str. 263-267.

Whannel, G. *Media sport stars : masculinities and moralities*, Routledge, London; New York, 2002.

Zupan, T. *The concept of football hooliganism in literature : diplomsko delo*, [T. Zupan], Ljubljana, 2010.

Zurc, J. "Sociološki vzroki za nastanek motenj hranjenja pri športnicah," (), pp. Str. 638-643.

Čelik, Ži. *Nasilje na športnih prireditvah (študije primerov) : diplomsko delo visokošolskega programa*, [Ž. Čelik], Ljubljana, 2004.

Šmid, I. *Navijanje ali huliganstvo na športnih prireditvah : diplomsko delo*, [I. Šmid], Ljubljana, 2003.

Šolinič, S. "Huligani odšli, škoda ostala : na policiji pravijo, da so bili na sobotne izgrede dobro pripravljene, mnogi trdijo drugače," *Novi tednik* (60:22), 2005, pp. str. 5-.

Žerdin, A. H. "Oluja v Kranju : zakaj se slovenska policija bolj boji mirovnikov kot navijaške drhali?," *Mladina* (:25), 2003, pp. str. 20-21.

Žust, T. *Športniki, športne zvezde in družba : diplomsko delo*, [T. Žušt], Ljubljana, 2007.

"Raging bull", in De Niro, R., Pesci, J. and Moriarty, C., ed., Con film, Ljubljana, 1980, pp. 1 BD (ca 124 min)-.

"Green street : stand your ground", in McCall, R., McTavish, G. and Etienne, T., ed., BLITZ Film & Video Distribution, Škofljica, 2008, pp. 1 video DVD (PAL)(ca 91 min)-.

"Green street", in Wood, E., Hunnam, C. and Forlani, C., ed., BLITZ Film & Video Distribution, Škofljica, 2004, pp. 1 video DVD (PAL)(ca 105 min)-.

The sport and society reader, Routledge, London; New York, 2010.

Ethics in sport, Human Kinetics, Champaign (IL), 2007.

White paper on sport, Office for Official Publications of the European Communities, Luxembourg, 2007.

Zbornik naučnih i stručnih radova 1, Univerzitet v Tuzli, Fakultet za tjelesni odgoj i sport, Tuzla, 2007.

"Il Daspo," *Polizia moderna* (59:12), 2007, pp. str. I-XVI (uvez. pril.).

Economics uncut : a complete guide to life, death and misadventure, #E. #Elgar, Cheltenham (UK); Northampton (Mass.), 2005.

Preprečevanje nasilja v športu, #Mednarodna športna zveza #Alpe Adria, Ljubljana, 2004.

Handbook of sports studies, Sage Publications, London; Thousand Oaks (Calif.); New Delhi, 2002.

Gender and sport : a reader, Routledge, London; New York, 2002.

Delo policije v zvezi s športnimi prireditvami, Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije, Ljubljana, 1999.

The ultimate encyclopedia of soccer : the definitive illustrated guide to world soccer, Carlton; Hodder & Stoughton, London, 1997.

Sport in society : equal opportunity or business as usual?, Sage, Thousand Oaks; London; New Delhi, 1995.

Endbericht der Unabhängigen Kommission zur Verhinderung und Bekämpfung von Gewalt in Berlin, Berlin Verl. A. Spitz, Berlin, 1994.

Psyche and sports, Chiron Publications, Wilmette (IL), 1994.

Uporabljena programska orodja

Za podrobnejši opis programskih orodij si lahko ogledate ustrezen [seznam](#).

- Publish or Perish
- JabRef
- Cytoscape
- Ora Casos
- Orange Canvas
- Knime
- WinIdams
- AntConc